

Список використаної літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 "Звіт про рух грошових коштів", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 № 87 / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. МСБО 7 Звіт про рух грошових коштів / Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.03 № 435-IV / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Стрельников М. Особенности размещения и учета на предприятии банковских депозитов / М. Стрельников // Вестник бухгалтера и аудитора Украины. – 2005. – № 1-2. – С. 44-45.
5. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку: підручник для студентів вузів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит": вид. 2-е, доп. і перероб. / Франц Францович Бутинець. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 640 с.
6. Хорунжий С. Г. Виконання угод з цінними паперами в депозитарній системі / С. Г. Хорунжий // Фінансові ризики. – 2001. – № 1.
7. Шнейдман Л. З. Что в мсфо означает понятие "эквиваленты денежных средств"? / Леонид Зиновьевич Шнейдман / Режим доступу до статті: <http://www.lawmix.ru>.
8. Максutow С. Учет и анализ денежных потоков предприятия / С. Максutow // Вестник бухгалтера и аудитора Украины. – 2002. – № 18. – С. 4-7.
9. Лытнев О. Н. Основы финансового менеджмента: Учеб. пособие. Ч. 1 / О. Н. Лытнев. – Калининград: Калининградский государственный университет, 2000. – 118 с.

*Левицька В.М., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: к.е.н., професор Мех Я.В.*

ВИРОБНИЧІ ЗАПАСИ: МЕТОДИКА АУДИТУ З ВИКОРИСТАННЯМ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ

У системі обліку основні методологічні засади формування інформації про запаси зазначені в обліковому стандарті «Запаси». Відповідно до цього положення під запасами розуміють активи, які: утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; знаходяться в процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, а також управління підприємством [1].

Однак на практиці, з урахуванням вимог нормативних актів для цілей господарського обліку запаси поділяються на:

- сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб;

- незавершене виробництво у вигляді незакінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів. Незавершене виробництво на підприємствах, що виконують роботи та надають послуги, складається з витрат на виконання незакінчених робіт (послуг), щодо яких підприємством ще не визнано доходу;

- готову продукцію, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом;

- поточні біологічні активи, якщо вони оцінюються за цим Положенням (стандартом), а також сільськогосподарська продукція і продукція лісового господарства після її первісного визнання. [1].

У логістиці поняття матеріальних запасів дещо інше: матеріальні запаси – це продукція виробничо-технічного призначення, яка знаходиться на різних стадіях виробництва і обігу, вироби народного споживання та інші товари, що очікують на вступ у процес виробничого або особистого споживання [2, 112].

Слід зазначити, що логістичний напрям виділяє наступні мотиви створення матеріальних запасів: імовірність порушення встановленого графіка постачань, щоб не зупинився безперервний цикл виробництва; можливість коливання попиту; сезонні коливання виробництва деяких видів товарів; знижки на покупку великої партії товарів; спекуляція; витрати, пов'язані з оформленням замовлення; можливість рівномірного здійснення операцій з виробництва і розподілу; можливість негайного обслуговування покупців; зведення до мінімуму простоїв у виробництві через відсутність запасних частин; спрощення процесу управління виробництвом.

Як бачимо в логістиці матеріальні запаси класифікуються наступним чином: запаси матеріальних ресурсів; запаси незавершеного виробництва; запаси готової продукції; запаси тари; запаси зворотних відходів [3, 176-178].

Параметрами обліково-аналітичної системи управління запасами є: точка замовлення – мінімальний (контрольний) рівень запасів продукції, за умови досягнення якого необхідно їх поповнення; нормативний рівень запасів – розрахункова величина запасів, яка досягається під час чергової закупівлі; обсяг окремої закупівлі; частота здійснення закупівель – тривалість інтервалу між двома можливими закупівлями продукції, тобто періодичність поповнення запасів продукції; поповнювана кількість продукції, за рахунок якої досягається мінімум витрат на зберігання запасу згідно із заданими витратами на поповнення і заданими альтернативними витрата-

ми інвестованого капіталу. Як бачимо, обліковий та логістичний напрямки управління матеріальними запасами суттєво різняться між собою, однак їх вектор в цілому спрямований на ефективне використання матеріальних запасів підприємства.

Для ефективного управління запасами молокопереробних підприємств, на нашу думку, необхідно систематично проводити аналіз матеріальних запасів. Від того, наскільки конкретно і точно проведено аналіз, залежить доцільність і ефективність всієї виробничої діяльності. Тому в конкретних виробничих умовах молокопереробного підприємства необхідно проаналізувати кожний із факторів, які впливають на виробничий процес. Основними джерелами інформації для такого системного аналізу матеріальних запасів є: план матеріально-технічного постачання; заявки на постачання матеріальних запасів; форми статистичної звітності про наявність матеріальних запасів; оперативні дані відділу матеріально-технічного постачання; аналітичні данні господарського обліку про надходження, витрати і залишки матеріальних запасів [4, 77-78]. При цьому підготовку і проведення системного аналізу матеріальних запасів нами рекомендується виконувати упродовж п'яти етапів: починаючи від збору даних до використання матеріалів аналізу в аудиті фактів господарської діяльності з виробничими запасами.

Безсумніву можна стверджувати, що системний аналіз як метод аудиту займає важливе місце у вдосконаленні методики аудиту фактів господарської діяльності з виробничими запасами та підвищення рівня економічної роботи на підприємстві, якому властивий потужний арсенал методів та процедур аудиторського дослідження господарських процесів за будь-який відрізок часу, що сприяє підвищенню оперативності управління і прийняттю оптимального управлінського рішення.

Для підвищення рівня методу аудиту – «системний аналіз» використання матеріальних запасів в процесі виробництва, перш за все, необхідно чітко визначити мету використання цього методу в аудиті та завдання, що сприяють її досягненню. Системний аналіз в аудиті ефективного та раціонального використання матеріальних запасів має вирішити питання про дійсний стан з використанням матеріальних запасів. Мета аудиту, методом системного аналізу показників ефективного використання матеріальних запасів полягає в зниженні частки матеріальних витрат в собівартості продукції.

Є багато варіантів різних методик проведення аудиту з використанням системного аналізу ефективного використання матеріальних запасів, у яких пропонуються різноманітні показники і фактори, які впливають на них. Це потребує розмежування матеріалоємності як відношення всіх матеріальних витрат до обсягу випущеної продукції у вартісному вираженні на фізичну одиницю продукції, а також на одиницю ефекту.

Слід зазначити, що при проведенні системного аналізу в процесі аудиту дуже часто зустрічаються факти заміни матеріальних запасів. Заміну здійснюють з метою здешевлення собівартості продукції, підвищення надійності виробів, поліпшення їх зовнішнього вигляду тощо. Проте у переважній більшості випадків мають місце так звані вимушені заміни, які, до речі, не завжди санкціонуються вищим керівництвом. Вони або зумовлені відсутністю деяких матеріальних запасів взагалі чи у певний період, або викликані потребою здешевлення виробництва за будь-яку ціну. Такі заміни мають імпульсивний характер і недостатньо обґрунтовані, внаслідок чого найчастіше шкодять виробництву – погіршують якість продукції, а отже, репутацію підприємства. Тому при великій кількості замін матеріальних запасів слід у цілому негативно оцінювати такий стан використання ресурсів, і вказувати в аудиторському звіті на незадовільну організацію й управління на підприємстві.

Аудит з використанням методу аналізу може виявити випадки, коли деякі допоміжні матеріали зовсім не використовують у процесі виробництва. Причинами такого явища можуть бути як недостача потрібних матеріальних запасів, так і неякісні матеріали у виробництві. Такі явища, стають на перешкоді виробництва продукції високої якості. Виникають претензії зі сторони споживачів щодо неякісної, нестандартної продукції: так виникають «вимушені» структурно-асортиментні порушення.

Проте на підприємствах іноді трапляються такі випадки, коли ці зрушення викликані зовсім іншими причинами, однак маскуються під недостачу матеріалів і незадовільне постачання. Це потребує від аудиторів особливої пильності та об'єктивності. Слід також додати, що останні порушення у випуску продукції штучно ускладнюють роботу відділу матеріально-технічного постачання. За вимогою адміністрації робітники відділу, залишивши на деякий час планову роботу, починають «вишукувати» додаткові незамовлені матеріали, а в цей час основний процес постачання здійснюється без належного контролю.

Поліпшення використання матеріальних запасів – одне з важливіших завдань підприємств молокопереробної галузі економіки. Чим краще використовуються сировина, паливо, допоміжні матеріали, тим менше їх витрачається для вироблення певної кількості продукції, тим самим створюється можливість збільшити об'єм виробництва молокопереробної продукції (сиру, сметани, масла тощо).

З усього вище сказаного можна зробити висновки: матеріальні запаси є важливою складовою частиною оборотних активів підприємства; для ефективного використання матеріальних запасів необхідно створити дієву систему управління нею; для успішної діяльності системи управління матеріальними запасами підприємства потрібно постійно проводити аудит фактів господарської діяльності з виробничими запасами методами аналізу.

Отже, важливою частиною оборотних активів є матеріальні запаси, ефективне використання яких призведе до підвищення рентабельності діяльності підприємства, посилення його фінансової стійкості у майбутньому.

Список використаної літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси": за станом на 20.10.99 р. № 246, зі змінами та доповненими / Міністерство фінансів України//Бухгалтерія. -2007. -№ 1. -С. 110-113.
2. Окландер М. А. Промислова логістика: [навчальний посібник] / М.А. Окландер, О.П. Хромов. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 222 с
3. Пономарьов Ю.В. Логістика: [навчальний посібник] / Ю.В. Пономарьов. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с
4. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: [підручник] / П.Я. Попович. – К.: Знання, 2008. – 246 с

*Лень П.А., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: к.е.н., доцент, Федоронько Н.І.*

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Зміни в системі економічних відносин зумовили необхідність реформування системи обліку в Україні, його пристосування до нових умов господарювання. Наслідком впроваджених змін є залучення із зарубіжної практики значної кількості якісно нових понять та явищ, до яких належить і облікова політика підприємства. Ефективне функціонування запозичених явищ передбачає не лише їх механічне перенесення у вітчизняну практику і нормативне закріплення. Необхідним є вивчення механізму функціонування, можливостей адаптації до історично сформованих традицій, особливостей менталітету та української дійсності. Аналітична робота повинна передувати впровадженню того чи іншого інструменту, проте динамізм процесів реформування зумовлює сучасний стан – відсутність відчутного ефекту від більшості запозиченого із зарубіжної практики.

Виконання поставлених перед обліком завдань із забезпечення зовнішніх користувачів інформацією про майновий та фінансовий стан підприємства вимагає встановлення загальноновизначеної сукупності принципів та правил, які використовуються в обліку при формуванні та відображенні інформації. Разом з тим, жорстке нормативне регулювання обліку, яке мало місце в плановій економіці, позбавляє його можливостей оперативно реагувати на зміни в зовнішньому середовищі. Облікова політика підприємства є тим важливим засобом, завдяки якому існує можливість розумно-